

1. משנה ברורה סימן תרסח

(ב) אומר בתפלה וכו' - ואם שכח ואמר 'את יום חג הסוכות הזה' ועקר רגליו אם צריך לחזור יש דיעות בין האחרונים עיין בשע"ת ובח"א כלל כ"א דין ט"ו ולכו"ע אם לא סיים הברכה צריך לחזור ל'ותתן לנו' ולומר כהוגן:

2. בא"ח וזאת הברכה שנה א אות יב

ליל ש"ע אומר בתפלה 'את יום חג שמני עזרת הזה', ואם טעה ואמר את חג הסוכות הזה' חוזר, ואם נזכר שהוא יום ש"ע ורק טעה בלשונו ואמר חג הסוכות אינו חוזר:

3. ויקרא פרק כג

(לד) דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לידנד: (לה) ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: (לו) שבעת ימים תקריבו אשה לידנד ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה לידנד עזרת הוא כל מלאכת עבדה לא תעשו:

4. במדבר פרק כט

(לה) ביום השמיני עזרת תהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו: (לו) והקרבתם עלה אשה ריח ניחח לידנד פר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים: (לז) מנחתם ונספיהם לפר לאיל ולכבשים במספרם כמשפט: (לח) ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה ונספה:

5. סוכה דף מז/ב

מאי הוי עלה רב נחמן אמר אומרין זמן בשמיני של חג ורב ששת אמר אין אומרין זמן בשמיני של חג והלכתא אומרין זמן בשמיני של חג. תניא בוותיה דרב נחמן שמיני רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב פייס בפני עצמו זמן בפני עצמו רגל בפני עצמו קרבן בפני עצמו שירה בפני עצמו ברכה בפני עצמו:

6. רש"י סוכה דף מח/א

פז"ר קש"ב - סימן הוא כדמפרש ואזיל:

פייס בפני עצמו - שכל פרי החג לא היו מנילין פייס אחזה משמר יקריב, לפי שצסדר היו מקריבין אותן עד שכל עשרים וארבעה משמרות שונות ומשלשות בהן חוץ משתים, כדאמרין בהלל (סוכה נה, ז), ופר דשמיני בתחילה מפייסין עליו: זמן - לצדך זו שהינינו: רגל בפני עצמו - שאין יושבין בסוכה: קרבן לעצמו - שאינו כסדר פרי החג, דאם כן היו צו ששה פריס: צרכה לעצמו - את יום השמיני, ובחוספתא משמע שמצרכין את המלך, והכי גרסינן לה צרכה בפני עצמו, שנאמר (מלכים א' ח) ביום השמיני שלח את העם ויזכרו את המלך:

7. סוכה דף מח/א

משנה ההלל והשמחה שמונה ביצר מלמד שחייב אדם בהלל ובשמחה ובכבוד יום טוב האחרון של חג בשאר כל ימות החג: **גמרא** מנא הני מילי דתנו רבנן 'והיית אך שמחה' לרבות לילי יום טוב האחרון או אינו אלא יום טוב הראשון כשהוא אומר 'אך' חלק ומה ראית לרבות לילי יום טוב האחרון ולהוציא לילי יום טוב הראשון מרבה אני לילי יום טוב האחרון שיש שמחה לפניו ומוציא אני לילי יום טוב הראשון שאין שמחה לפניו:

8. רש"י סוכה דף מח/א

משנה: והשמחה - שלמי שמחה: והלל - לגמור צו את ההלל: **גמרא:** מנא הני מילי - דשמיני חייב בשמחה, דהא לא כתיב ביה צדקה אלא צדצעת ימי החג, דכתיב (דברים טז) חג הסוכות תעשה לך וגו' וסמיד ליה ושמחת בחגך: אך שמחה - צדקה דעשר תעשר כתיב צדעה ימים תחוג: לרבות לילי יום טוב האחרון - לשמחה שלפניו, לכוללו עם צדעת הימים, שצדקה שלמים צדצעי כדי לכולל ליל שמיני, דהאי שמחה למאי אתא כיון דכתיב לעיל מיניה ושמחת בחגך אלא לרבות שמחת ליל שמיני, וכיון דאתרבי לילי יום טוב האחרון שהוא טפל קל וחומר היום, שהוא עיקר, שחייב בשמחה..

9. ילקוט שמעוני במדבר - פרק כט - המשך רמז תשפב

מה יפו פעמים בנעלים בנעל אין כתיב כאן אלא בנעלים. בשתי נעילות, נעילה בפסח נעילה בחג. אמר הקב"ה לישראל בני אתם נועלין בפני הפסח ואני נועל בפניכם בחג - משיב רוחות ומעלה עננים ומוריד גשמים ומפריח טללים ומגדל צמחים ומדשן פירות. ואתם נועלים בפני בפסח - ואתם יוצאים וקוצרין ומוציאין אותה מלאה ברכות. לפיכך צריך הכתוב לומר **ביום השמיני עזרת**.

ד"א למה נעצרו עוד יום אחד, רב אמר משל למה הדבר דומה למלך שהגיע לו יו"ט באו אריסיו וכבדו אותו באו בני ביתו וכבדו אותו, היתה מטרונוא מרמזת בהם עד שנוהג עמכם תבעו צרכיכם מן המלך, כך התורה מרמזת לישראל תבעו צרכיכם. כיצד? וביום השמיני ונסכיהם, ביום הששי ונסכיה, וביום השביעי כמשפטם מ"ם יו"ד מ"ם מים (במדבר כ"ט), כיון שלא הבינו כבשה אותם עוד יום אחד זה יום השמיני.

אתה מוציא כשם שעצרת של פסח רחוקה חמישים יום אף זאת היתה צריך להיות רחוקה חמישים יום, ולמה היא סמוכה לחג, אמר ר' יהושע בן לוי משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו בנים הרבה מהן נשואין [במקום רחוק ומהם נשואין] במקום קרוב [כשהיו מבקשים אותם שהיו נשואים במקום קרוב] באין אצלו וכשהיו מבקשין לילך ולחזור היו הולכין ובאין ומניחין, למה כך שהדרך קרובה, וכל יום שהן מבקשין לילך [היו הולכין ובאין] אבל אותן שהיו נשואין במקום רחוק באין אצלו וכשהיו מבקשין לילך היה כובשן עוד יום אחד אצלו, כך בפסח ימי הקיץ והן עולין בעצרת לירושלים אחר חמישים יום אבל עכשיו אחר החג ימות הגשמים הן והדרכים טרחות, לפיכך אמר הקב"ה עד שהן כאן יעשו את העצרת הוי **ביום השמיני עצרת**:

והקרבנות עולה אשה אמר ר' פנחס בר חמוא **שבעים פרים** היו שהיו ישראל מקריבים בהג כנגד שבעים אומות שישבו בשלוח. **וכן היה ר' ברביה מחשבן**, ביום הראשון שלש עשרה ובשביעי שבעה הרי **עשרים**, ביום השני שנים עשר ובשמיני שמונה הרי **עשרים**, ביום השלישי אחד עשר ובחמישי תשעה הרי **עשרים**, וביום הרביעי עשרה הרי **שבעים**. אמר הקב"ה בני כל ימי החג אנו מורחין עם האורחים אני ואתם נסעוד היום הזה, הוי פר אחד ואיל אחד.

..אמר רבי אלכסנדר מישל למלך שבאת לו שמחה כל **שבעת ימי המשתה** היה בנו של מלך טורח עם האורחים, וכיון שיצאו שבעת ימי המשתה אמר המלך לבנו יודע אני שכל שבעת ימי המשתה היית טורח עם האורחים עכשיו אני ואתה נשמח יום אחד ואיני מטריח עליך הרבה אלא טול תרנגול אחד וליטרא אחת של בשר, כך כל שבעת ימי החג ישראל עסוקים בקרבנותיהן של אומות העולם דאמר ר' פנחס כל אותן שבעים פרים שהיו ישראל מקריבין בהג כנגד שבעים אומות שלא יצדה העולם מהן מה טעם תחת אהבתי ישמנוני ואני תפלה בטוהים אנו בתפלה. וכיון שיצאו שבעת ימי החג אמר הקב"ה לישראל עכשיו אני ואתם נשמח יחד ואיני מטריח עליכם הרבה אלא פר אחד ואיל אחד, וכיון ששמעו ישראל כך התחילו מקלסין להקב"ה ואומרים זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו.

אמר ר' אבין **אין אנו יודעין כמה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה**, בא שלמה ופירש נגילה ושמחה כך, כך בתורתך, כך בישועתך.

אמר רבי יצחק כך בעשרים ושנים אותיות שכתבת לנו בתורתך ב' תרי ד' עשרים:

10. ספר מלכים א פרק ח

(ב) ויקהליו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי: ... (סה) ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים לפני ידוד אלהינו שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום: (סו) ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ידוד לדוד עבדו ולישראל עמו:

11. דברי הימים ב פרק ז

(ח) ויעש שלמה את החג בעת ההיא שבעת ימים וכל ישראל עמו קהל גדול מאד מלבוא חמת עד נחל מצרים: (ט) ויעשו ביום השמיני עצרת כי חנכת המזבח עשו שבעת ימים והחג שבעת ימים: (י) וביום עשרים ושלשה לחדש השביעי שלח את העם לאהליהם שמחים וטובי לב על הטובה אשר עשה ידוד לדוד ולשלמה ולישראל עמו:

12. מועד קטן דף ט/א

אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן אותה שנה לא עשו ישראל את יום הכפורים והיו דואנים ואומרים שמא נתחייבו שונאיהן של ישראל כלייה יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנים לחיי העולם הבא... יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנים לחיי העולם הבא. ומנלן דאחיל להו דתני תחליפא 'ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו'. 'לאהליהם' שהלכו ומצאו נשיהם בטרהרר 'שמחים' שנהנו מזוי השכינה, 'וטובי לב' שכל אחד ואחד נתעברה אשתו כבן זכר, 'על כל הטובה' שיצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנים לחיי העולם הבא.

..רבי יונתן בן עסמי ורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים בי רבי שמעון בן יוחי איפטור מיניה באורתא לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה אמר להו ולא איפטריהו מיני באורתא אמרו ליה למדתנו רבינו תלמיד שנפטר מרבו ולן באורתא העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת שנאמר 'ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך' וכתוב 'וביום עשרים ושלשה לחדש השביעי שלח את העם' אלא מכאן לתלמיד הנפטר מרבו ולן באורתא העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת אמר ליה לבריה בני אדם הללו אנשים של צורה הם זיל נביהון דליברכוך...

13. תיקוני זהר דף מ/ב

פורים אתקריאת על שם יום הכפורים, דעתידין לאתענגא ביה, ולשוניי ליה מענוי לענג, ומה דאיהי שכינתא אסור ביה נעילת הסנדל, בההוא זמנא אתמר בה מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב, וענוגא וחדוה וכמה טבין מזומנין לגבה, ודא יהא בזמנא דפורקנא בעגלא:

14. פ' כסא מלך

לאתענגא ביה. בכפור במקום התענית וענוי תענוג במאכל ומשתה, כמשו"ל על יום י"ז בתמוז אם לא נשברו הלוחות היה גדול מכל ימים טובים וכן יהיה בזמן קריב ויראו עינינו:

15. ספר מורה נבוכים - חלק ג פרק מג

...אבל צאתנו מ'סוכות' למועד שני - רצוני לומר, 'שמיני עצרת' - הוא להשלים בו מן השמחות מה שאי אפשר לעשותו ב'סוכות', אלא בבתיים הרחבים ובבנינים:

16. גרא שיה"ש א. ד

והג' הוא נגד סוכות שהוא זכר להיקף ענני כבוד שהיה תלוי בבנין המשכן כידוע. ובזה יתורץ מה שהקשו (ע' טווא"ח ס' תרכ"ה) למה אנחנו עושים סוכות בתשרי, כיון שהוא נגד היקף ענני כבוד היה ראוי לעשות בניסן, כי בניסן היה תחילת היקף העננים. אבל נראה, לפי שכשעשו את העגל נסתלקו העננים ואז לא חזרו עד שהתחילו לעשות המשכן, ומשה ירד ביום הכפורים, ובמחרת יום הכפורים 'ויקהל משה' וצוה על מלאכת המשכן וזה היה ב"א תשרי, וב"ד בתשרי נטלו כל חכם לב ממשה את הזהב במנין ומשקל, ובט"ו התחילו לעשות ואז חזרו ענני כבוד, ולכך אנו עושין סוכות בט"ו בתשרי.